

УДК 378.147

КРЕДИТНО-МОДУЛЬНО-КОМПЕТЕНТНІСНА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Казанчан А.А.,

Херсонський державний університет,

Казанчан А.К.,

Херсонський державний морський інститут

Описано реалізацію компетентнісного навчання при кредитно-модульній організації навчального процесу у вищій школі. Показано його ефективність у порівнянні з традиційним навчанням.

Ключові слова: навчальний процес, компетентнісне навчання, кредитно-модульна організація навчання.

Вступ. Однією з провідних тенденцій інноваційного розвитку в системі вищої професійної освіти є посилення уваги до проблеми підготовки кадрів якісно нового рівня, спрямованого на забезпечення мобільності, працевлаштування та конкурентоспроможності фахівців з вищою освітою. У зв'язку з цим пріоритетними стають питання реалізації сучасних підходів до модернізації освітньої діяльності в контексті європейських вимог, реформуванні процесу навчання у вищій школі на підставі ідей Болонського процесу.

Актуальність дослідження. Реалізація такого підходу в освітньому процесі вимагають упровадження нових навчальних технологій і педагогічних прийомів, що сприяють, з одного боку, придбанню певної системи ключових *компетенцій*, а з іншого – цілеспрямованому формуванню самостійності, навичок і потреби в самоосвіті, тобто, іншими словами, випускники вищих навчальних закладів (ВНЗ) повинні придбати необхідний рівень професійної *компетенції*, що дозволяє виконувати майбутню професійну діяльність.

Поняття *компетенції* включає:

- *знання і розуміння* (теоретичне знання академічної області, здатність знати і розуміти);
- *знання як діяти* (практичне й оперативне застосування знань до конкретних ситуацій);
- *знання як бути* (цінності як невід'ємна частина способу сприйняття і життя з іншими в соціальному контексті).

Компетенції є поєднанням характеристик (що відносяться до знання і його застосування, до позицій, навичок і відповідальності), які описують рівень або ступінь, до якого деяка особа здатна ці компетенції реалізувати. Іншими словами, *компетенція* або *компетентність*, є деяка інтеграційна якість суб'єкта, що включає когнітивні, мотиваційні, ціннісні й практичні аспекти, яка виявляється в успішних діях у будь-якій області.

Або підсумовуючи сказане вище іншими словами, **компетенція** – це сукупність знань, умінь і навичок, що набуті впродовж навчання й необхідні для виконання певного виду професійної діяльності.

Існуюче традиційне навчання, що націлене на отримання знань, так зване „знанняєве” [1], з цим упоратися не може. Воно має ряд недоліків:

- відірваність від майбутньої професійної діяльності;
- орієнтація на отримання знань, а не вмінь; не контролюються і не оцінюються результати самостійної роботи;
- при підсумковому оцінюванні не враховується вся діяльність студента – відвідування занять, активність, систематичність і своєчасність виконання завдань тощо;
- недостатньо ефективні важелі щодо підвищення мотивації до навчання;
- не проектується і в достатній мірі не організовується самостійна робота студентів.

Україна з моменту чіткого визначення орієнтиру на входження до освітнього і наукового простору Європи почала здійснювати модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог.

Як засіб підвищення мобільності студентів щодо переходу з однієї навчальної програми на іншу Болонська декларація вбачає запровадження системи академічних **кредитів**, що аналогічна Європейській кредитно-трансферній системі (European Credit Transfer System, тобто європейській системі перевodu й накопичення кредитів – ECTS).

Тому основним завданням діяльності вищого навчального закладу є **формування інноваційного освітньо-виховного середовища**, що передбачає: зміну організації і змісту освіти з метою інтеграції у світовий освітній простір; оптимізацію кадрового забезпечення; комплексне вдосконалення професійної майстерності педагогів через опанування інноваційними і дослідно-експериментальними видами діяльності.

Викладення основного матеріалу. Побудувати систему навчання, що забезпечує придбання професійної компетенції, можливо лише при тій умові, якщо навчання буде *діяльним*, що відповідатиме наступним принципам [2]:

- при проектуванні й організації навчання первинними є задана характером майбутньої спеціальності діяльність і дії, що її складають;
- кінцевою метою навчання є формування способу дій в майбутній професійній діяльності;
- зміст навчання складають система дій, що задана характером майбутньої професійної діяльності, і лише знання, які забезпечують ці дії;
- у навчальному процесі ті, що вчаться, повинні здійснювати навчальну діяльність, яка моделює майбутню професійну;
- механізмом здійснення навчальної діяльності є вирішення завдань;

– у сучасному розумінні знати – це означає за допомогою знань здійснювати діяльність, а не тільки пам'ятати певні знання;

– засвоювати знання можна тільки під час їх застосування, оперуючи ними, а не просто запам'ятовувати їх; запам'ятовування знань повинно бути результатом їх застосування і використання;

– навчання об'єднує два взаємозв'язані процеси: діяльність того, хто вчить, і діяльність того, хто вчиться, або навчальну діяльність;

– діяльність викладача полягає в проектуванні навчальної діяльності, її організації й управлінні;

– навчальна діяльність є системно утворюваним чинником навчання.

Україна, приєднавшись до Болонської декларації, прийняла на себе зобов'язання щодо переробки змістовних установок і формальних принципів підготовки фахівців з вищою освітою та істотно змінити підходи до формування нормативних документів в області освіти.

Ця переробка має на увазі взаємозв'язок ряду найважливіших компонентів: зміна співвідношення аудиторної і самостійної роботи студентів у бік збільшення частки самонавчання в освітньому процесі; збільшення гнучкості освітніх програм, можливість отримання первинних професійних навичок у декількох споріднених областях діяльності й одночасна профілізація випускника-бакалавра для продовження освіти на другому рівні за програмами спеціаліста або магістра, що входять у даний напрям підготовки.

Систему навчання, що вводиться, логічно іменувати **кредитно-модульно-компетентнісною**, оскільки три її основних елементи – **кредити, модулі і компетенції** виступають як тісно взаємозв'язані і взаємодоповнюючі один одного компоненти єдиного цілого. При цьому як система кредитів, так і впровадження модульно-компетентнісного навчання спонукають внести зміни до організації навчального процесу по лінії відносин між студентом, викладачем і вищим навчальним закладом. Якщо в традиційній системі навчання головним був зв'язок «Держстандарт – навчальний план – навчальний предмет – студент», то в новій системі **модуль** стає однією з найважливіших одиниць, що регулюють і програму навчання, і діяльність викладачів, і сам процес навчання студента, і оцінку його знань аж до отримання відповідної кваліфікації.

Поряд з компетентнісним підходом і обліком трудовитрат на навчання в кредитних одиницях, **модулі** є базовим поняттям у рамках широкомасштабного процесу вдосконалення освітніх програм у різних вищих навчальних закладах і країнах Європи і досягнення взаємної зрозумілості (прозорості) систем навчання.

Але якщо питанням використання кредитних одиниць і реалізації компетентнісного підходу у вищих навчальних закладах Європи й інших регіонів планети присвячено багато оглядових матеріалів, то розкриттю принципу модульної побудови навчальних програм приділяється значно менше уваги. Про модулі, зазвичай, йдеться, як про щось очевидне. Нерідко

на освітніх сайтах зарубіжних ВНЗ модуль просто трактується як навчальна дисципліна. Але частіше під модулем розуміється сукупність різних форм навчальної роботи і заходів щодо контролю набуття відповідних компетенцій, оцінюване в результаті певною кількістю кредитів, що нараховуються студентам.

Дуже часто, коли говорять про нововведення у вищій вітчизняній школі, продовжують використовувати термін “навчально-методичний комплекс”, маючи на увазі по суті модуль.

У вітчизняній і зарубіжній літературі можна зустріти різне розуміння поняття “модуль”, але обсяг наочно-логічного змісту, що входить до модуля, залишається поки невизначеним: це може бути і розділ дисципліни, і окрема дисципліна, і комплекс дисциплін однієї спрямованості (фундаментальної, підтримуючої, організаційно-комунікативної, методологічної тощо), і єдиний комплекс, що включає сукупність фундаментальних і прикладних дисциплін і практик, що призводять до досягнення певних професійних компетенцій, тобто поняття «модуль» предстает в широкому спектрі значень – від сукупності дисциплін, що об'єднані на базі логічного і методичного зв'язку, до розділу дисципліни.

У той же час фахівці сходяться на тому, що до поняття модуля у якості необхідних компонентів значення входять *закінченість, самостійність і комплексність*. Це спричиняє за собою включення до розуміння модуля таких смислових складових, як: об'єднання змістових, організаційних, методичних і технологічних компонентів; єдність теоретичних і прикладних аспектів; структурна зв'язаність всього освітнього комплексу; поєднання в одній організаційно-методичній структурі дидактичних цілей, логічно завершеної одиниці навчального матеріалу, методичного керівництва і системи контролю.

Яке з існуючих розуміннь модуля буде прийнято в системі освіти, і чи буде в цьому питанні досягнута єдність поглядів – питання залишається поки дискусійним.

Ми будемо користуватися визначенням модуля, що наведено МОН України: *модуль – це задокументована завершена частина освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки фахівця* (навчальної дисципліни, практики, державної атестації), *що реалізується відповідними формами навчального процесу* і має самостійну логічну структуру та зміст [3].

Слід визначити ще поняття *змістового модуля – це система навчальних елементів, що поєднані за ознакою відповідності певному навчальному об'єкту*. Одному змістовому модулю можуть відповідати окрема навчальна дисципліна, відносно самостійна сукупність окремих модулів навчальної дисципліни, практика, кваліфікаційна робота чи інший вид навчальної діяльності, що передбачений навчальним планом.

Змістовий модуль містить окремі модулі (теми) аудиторної і самостійної роботи студента (лекційний модуль, практичний модуль, лабораторний модуль, модуль самостійної роботи тощо).

При опануванні студентами *модулів* за кожен з них повинна нараховуватися певна кількість кредитів (залікових одиниць), що виступають як міра трудомісткості навчального процесу. При нарахуванні кредитів за модуль у трудомісткість зараховуються: аудиторне навантаження, самостійна робота студента, курсові роботи, підготовка і здача заліків та екзаменів, а також – практики, науково-дослідна робота студента, написання випускової кваліфікаційної роботи тощо.

Таким чином складається *програма навчання* – встановлена сукупність *модулів*, що офіційно визнаються для присудження конкретного ступеня. Програма навчання може визначатися і в термінах результатів навчання (тобто *компетенцій*), які повинні бути досягнуті для отримання певної кількості *кредитів* [4].

Отже, метою освоєння освітньо-професійної програми (ОПП) стає придбання студентом певних *компетенцій*, засобом їх формування – *модуль* як самостійна одиниця ОПП, а системою обліку трудомісткості навчання – *кредити*, що нараховуються за освоєння кожного модуля.

Кредит – умовна одиниця виміру навчальної роботи студента, що необхідна для засвоєння ним певної частини навчальної програми, яка відповідає 36 академічним годинам навчального навантаження (одна академічна година дорівнює 45 хвилинам).

Загальна схема структури навчального курсу з точки зору ECTS наведена на рисунку 1.

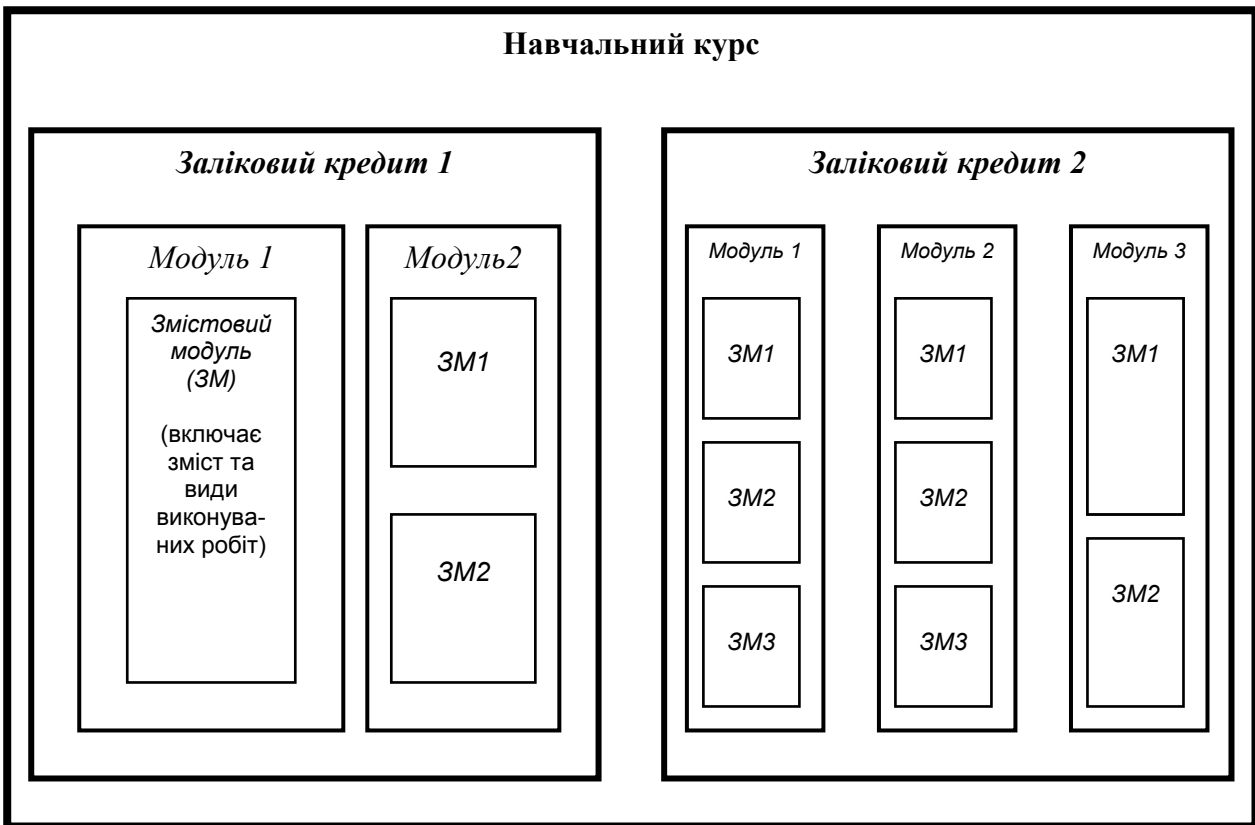

Рисунок 1. Загальна схема структури навчального курсу з точки зору ECTS

Заліковий кредит – це одиниця виміру навчального навантаження студента, необхідного для засвоєння змістових модулів або блоку змістових модулів. Якщо у навчальному плані на вивчення якоїсь дисципліни відведено, наприклад, 144 години, то це означає, що дана дисципліна має 4 залікових кредити ($144 : 36 = 4$).

Кредит є відносною одиницею і вимірює час, в середньому необхідний студенту для засвоєння змістового модуля. Кредит ураховує всі форми навчального навантаження студента: аудиторні заняття, самостійну роботу, підготовку до екзаменів, науково-дослідницьку роботу, олімпіади тощо. Для денної форми навчання загальна кількість кредитів за навчальний рік становить 60, а за семестр – відповідно 30.

У даний час існують нормативні документи, що допомагають вищим навчальним закладам перейти до кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Найбільш важливим із них є документ МОН України «Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців» [3].

Під час організації навчального процесу з використанням системи залікових одиниць даний документ пропонує керуватися наступними його особливостями:

- особиста участь кожного студента у формуванні свого індивідуального навчального плану на основі великої свободи вибору дисциплін; залучення до навчального процесу академічних консультантів, що сприяють студентам у формуванні навчального плану;
- повна забезпеченість навчального процесу всіма необхідними методичними матеріалами в друкованій і електронній формах;
- використання бально-рейтингових систем для оцінювання засвоєння студентами навчальних дисциплін.

При кредитно-модульній системі організації навчального процесу (КМС ОНП) матеріал дисциплін поділяють на блоки – найчастіше на 2 – 4 змістові модулі. Один або декілька з них складають **заліковий модуль**, кожний з яких завершується **модульним контрольним заходом** (контрольна робота, тестування, захист індивідуального завдання, курсового проекту або роботи тощо), який визначається програмами навчальних дисциплін. На початку семестру викладач сповіщає студентів про їх кількість, вид і строки проведення.

Заліковий модуль – завершена частина освітньо-професійної програми підготовки фахівця, яка підлягає обов'язковому зарахуванню студентів за результатом модульного контролю. (*Модуль та заліковий модуль можуть співпадати за обсягом та змістом*).

Підсумкове оцінювання засвоєння дисципліни може проводитися без проведення семестрового екзамену у вигляді інтегрованої оцінки засвоєння всіх модулів.

Студент, що набрав необхідне для отримання позитивної оцінки число балів, має право не складати екзамен або здавати його з метою підвищення

оцінки. Студент, який не набрав необхідних балів, зобов'язаний скласти екзамен.

Сутність діяльнісного навчання при кредитно-модульній організації навчального процесу полягає в тому, що для всіх видів навчального навантаження студентів викладач проектує та організовує навчальну діяльність професійної спрямованості [5]. Для цього розробляється система завдань, які студент виконує як на аудиторних заняттях, так і при підготовці до них. При підсумковому контролі враховуються як результати виконання завдань, так і систематичність їх виконання, активність студента. Для такого оцінювання розроблена система рейтингових показників – числової міри, відношення набраних студентом балів до максимально можливого їх значення. Для зручності прийнята 100-бальна система оцінювання.

Кредитно-модульна система організації навчальної діяльності полягає в наступному.

1. Матеріал кожного семестру розбивається на два модулі, вивчення яких завершується модульною контрольною роботою (МКР).

2. На лекціях використовується семантичний конспект – повний набір лаконічно представлених навчальних елементів (семантичних фактів), розташованих у порядку вивчення матеріалу [6].

3. На кожній лекції студенти отримують завдання для самостійного вивчення з подальшою перевіркою результатів виконаної роботи шляхом виступу біля дошки одного зі студентів. Викладач коментує, доповнює, пояснює наведені рішення. Решта студентів має можливість внести корективи до складеного конспекту. За кожен виступ у дошки студент отримує 2 бали.

4. Після того, як у студентів сформовані уміння вивчати матеріал самостійно (як правило, до кінця вивчення першого модуля), вони отримують завдання самостійно вивчати матеріал цілої теми. На самостійне вивчення доцільно виносити матеріал, який знайомий студентам з раніше вивчених курсів і не включений до семантичного конспекту з дисципліни.

Викладач надає студентам докладний план, цілі вивчення в термінах умінь, список необхідної літератури. Результатом такої роботи може бути конспект, а в ідеалі – семантичний конспект. За кращі конспекти студенти отримують 2 бали, а за відсутність – штрафуються на 2 бали.

5. Контроль засвоєння теоретичного матеріалу здійснюється на практичних заняттях за допомогою тестових завдань відкритого типу, складених на основі семантичного конспекту [6]. Контрольна робота з теорії містить десять тестових завдань, за кожне з яких при правильній відповіді ставиться 1 бал. Під час вивчення двох модулів проводяться дві такі роботи (всього 20 балів). Тестові завдання можуть бути також використані при відпрацюванні студентами пропущених занять.

6. На кожному практичному занятті студенти отримують загальне для всієї групи завдання, що включає завдання, у результаті вирішення яких формуються всі необхідні вміння.

Частина завдання виконується в аудиторії, частина – вдома.

7. У якості домашнього з кожної теми студентам видається індивідуальне завдання. Якщо у виконаній роботі є помилки, викладач повертає її на доопрацювання. До МКР додаються індивідуальні завдання, число яких планується в робочій програмі дисципліни. За кожне зараховане в строк завдання студент отримує призіві 5 балів. Якщо ж завдання до МКР не виконані або не здані на перевірку, то студент штрафується на 5 балів.

8. Заняття, що пропущені, студент повинен відпрацювати, виконавши тестові завдання практичного або теоретичного характеру на консультації. Якщо заняття не відпрацьоване, студент штрафується на 2 бали.

9. Під час виконання МКР і під час іспиту студенти можуть користуватися своїми конспектами й зарахованими індивідуальними завданнями, оскільки перевіряються, в першу чергу, вміння. Крім того, це значно знижує напруженість, позбавляє викладача необхідності стежити за тим, чи не списують студенти.

10. Підготовка до МКР полягає у вирішенні завдань, що направлені на формування певних умінь. Питання з підготовки задаються в термінах умінь. До білетів включаються завдання, подібні тим, які студенти вирішували при виконанні індивідуальних завдань і на практичних заняттях.

11. Максимальна кількість балів, що може отримати студент, виконавши без помилок всі завдання МКР, дорівнює 100. Кожен білет включає 4 практичних завдання за всіма темами і одне теоретичне, кожне з яких оцінюється в 20 балів. Бали з теорії студент набирає під час вивчення модуля. Модульна контрольна робота розрахована на дві академічні години.

12. Дуже важливо, щоб завдання з кожної теми в МКР містило задачі різного рівня складності, які оцінювалися б різним числом балів. Це дає можливість студентам вирішувати завдання відповідно до свого рівня підготовленості.

13. У білеті МКР обов'язково вказується максимально можлива оцінка вирішення кожного завдання в балах. Завдання оцінюються пропорційно виконаній роботі.

14. Бали, що набрав студент у результаті виконання кожної з двох модульних контрольних робіт, можуть бути збільшені за рахунок призових балів модуля або знижені за рахунок штрафних балів модуля. У результаті рейтинговий показник студента по *i*-му модулю буде дорівнювати рейтингу модульної контрольної роботи плюс призові бали модуля і мінус штрафні бали модуля (таблиця 1).

15. Перший рейтинговий показник семестру (РПС1) визначається як середнє арифметичне рейтингових показників студента за двома модулями і переводиться у традиційну оцінку відповідно до критеріїв, що наведені в таблиці 2. За рахунок призових балів рейтинговий показник може перевищувати 100 балів.

16. Оцінці “незадовільно” в європейській системі оцінювання ECTS відповідає два рівні: FX – незадовільно з правом перездачі і F – незадовільно

без права перездачі. Тому доцільно розділити студентів, що отримали 59 балів і менше, на дві групи. До першої (FX) входять ті, рейтинговий показник семестру яких склав 59-35 балів. Причиною отримання незадовільної оцінки у цих студентів є, як правило, невиконання індивідуальних завдань, завдань із самостійного вивчення теоретичного матеріалу, пропуски занять. Вони зобов'язані скласти іспит.

Таблиця 1. Формування призових і штрафних балів модуля

Вид навчальної діяльності	Штрафні й призові бали
1 Індивідуальне завдання виконане в строк і зараховане викладачем	+ 5 балів
2 Індивідуальне завдання виконане в строк, але містить помилки і не зараховано викладачем	0 балів
3 Індивідуальне завдання не виконане в строк	- 5 балів
4 Індивідуальне завдання не виконане до закінчення семестру	- 60 балів
5 Невідпрацьований пропуск аудиторних занять	- 2 бали
6 Завдання практичного заняття виконане не в повному обсязі	- 2 бали
7 Завдання практичного заняття виконане не в повному обсязі, але потім відпрацьоване	0 балів
8 Повідомлення у дошці за темою, що самостійно вивчена студентом	+ 2 балла
9 Виконано самостійне вивчення окремого теоретичного питання	+ 1 балл
10 Конспект лекції з теми, що винесена на самостійне вивчення: – не зданий на перевірку, – зданий на перевірку, але вимагає доопрацювання, – зарахований викладачем	- 2 балла 0 баллов + 2 балла

Таблиця 2. Рейтинговий показник студента за семестр

Бал	Традиційна оцінка	Європейський еквівалент оцінки
95 і більше	Відмінно, (5)	A
95 – 90	Дуже добре, (4,5)	B
89 – 75	Добре, (4)	C
74 – 66	Задовільно, (3,5)	D
65 – 60	Достатньо, (3)	E
59 – 35	Незадовільно, (2)	FX
34 і менше	Незадовільно, (1)	F

До другої групи (F) включаються студенти, рейтинговий показник семестру яких менше 35 балів. Завдання не виконані через відсутність у студентів необхідних для вивчення даної дисципліни знань і умінь. Студенти до іспиту не допускаються, для допуску вони повинні виконати додаткове індивідуальне завдання, що направлене на формування умінь, якими студент повинен володіти для вивчення даної дисципліни.

17. Якщо студент, у якого рейтинговий показник семестру більше або дорівнює 60 балів, виконав усі індивідуальні завдання з обох модулів і завдання щодо самостійного вивчення матеріалу, він отримує оцінку, відповідну набраним балам, автоматично, без складання екзамену. З метою отримання вищої оцінки він може скласти іспит за матеріалом модулю, за який оцінка нижче бажаної.

Так, наприклад, якщо у студента РПМ1 = 77 балів, що відповідає оцінці «добре», а РПМ2 = 53, тобто «задовільно», то РПС1 = $(77+53) / 2 = 65$ балів, і підсумкова оцінка – «задовільно». Якщо студент захоче скласти іспит з метою отримання вищої оцінки, то здавати він повинен матеріал тільки другого модуля.

18. Екзаменаційну роботу студент пише, якщо:

- не з'явився хоч би на одну МКР;
- рейтинговий показник модуля < 60 балів хоч би з одного модуля;
- рейтинговий показник семестру > 60 балів, але хоче підвищити оцінку, отриману як накопичувальну;
- рейтинговий показник семестру > 60 балів, але є не зараховані індивідуальні завдання.

19. На екзамені студенти протягом перших десяти хвилин пишуть відповіді на тестові завдання з теорії (20 балів) без використання конспектів і здають викладачеві на перевірку.

Потім студентові видаються білети контрольних робіт тих модулів, матеріал яких він повинен здавати на екзамені. Екзаменаційна робота пишеться, як і МКР, дві академічні години. При цьому студенти можуть користуватися своїми конспектами і зарахованими індивідуальними завданнями.

20. Бали, що набрані за результатами виконання на екзамені тестових завдань з теорії, а також першої і другої модульних контрольних робіт, підсумовуються і виставляються як екзаменаційна оцінка за предмет.

21. Призові бали можна отримати, виконавши додаткове завдання, наприклад написавши реферат, доповідь на студентську наукову конференцію, взявши участь у предметній олімпіаді. Результат екзаменаційної роботи студента може бути збільшений за рахунок семестрових призових балів або зменшений за рахунок семестрових штрафних балів. Оскільки до екзамену всі індивідуальні завдання повинні бути зараховані, то за кожне незараховане індивідуальне завдання з результату екзаменаційної роботи віднімається 5 балів, за кожне нездане – 10.

22. Перелік тем рефератів студенти отримують на початку семестру. За реферат, виконаний за всіма правилами, студент отримує 10 призових балів.

23. За доповідь на студентській науковій конференції студент отримує 20 балів.

24. Якщо навчальна дисципліна вивчається в двох семестрах, аналогічно визначається рейтинговий показник другого семестру.

З двох семестрових рейтингових показників студента РПС1 і РПС2 вибирається рейтинг того семестру, на який припадає найбільше навчальне навантаження, і переводиться в оцінку (див. таблицю 2).

25. До перездачі допускаються тільки ті студенти, у яких виконані й зараховані всі індивідуальні завдання (див. п. 16).

26. Перескладання проходить за правилами проведення екзамену. Якщо студент отримує менше 60 балів, то бали, що не вистачають для оцінки «задовільно», він може набрати під час наступних перескладань.

Висновки. Побудова нових освітніх стандартів вищої освіти пов'язана з упровадженням *модульної* системи навчання на основі застосування *кредитного і компетентнісного підходів* до організації навчального процесу і можлива тільки за умови одночасного їх використання, коли *освоєння певного модуля призводить до досягнення відповідного набору компетенцій і зараховується тому, хто навчається, у вигляді певної кількості кредитних одиниць.*

Застосування кредитно-модульно-компетентнісної системи організації навчального процесу дозволяє відзначити наступні позитивні сторони:

- формування і контроль умінь, що визначають професійну компетенцію;
- систематичність засвоєння навчального матеріалу;
- можливість діагностики і своєчасного корегування навчального процесу;
- підвищення мотивації до навчання, зменшення пропусків занять;
- підвищення ефективності самостійної роботи;
- зняття психологічної напруги в кінці семестру і в період екзаменаційної сесії;
- забезпечення «прозорості» контролю навчального процесу, що значно зменшує вірогідність необ'єктивного оцінювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бадмаев Б.Ц. Психология и методика ускоренного обучения. – М.: Владос, 1998. – 86 с.
2. Атанов Г.А. Как учить применять знания, или Введение в практику деятельностиного обучения. – Донецк: Изд-во ДООУ, 2004. – 116 с.
3. Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців // Освіта. – 2004. – № 8, 11 – 18 лютого. – С. 4–5.

4. Байденко В.И. Болонский процесс: поиск общности Европейских систем образования (проект TUNING). – М., 2006. – 82 с.

5. Атанов Г.А. Семантическая предметная модель студента-экономиста по линейной алгебре / Атанов Г.А., Евсеєва Е.Г. – (Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі: зб. наук. праць НацМетАУ, Т. 1. Теорія та методика навчання з математики). – Кривий Ріг, 2002. – С. 3–17.

6. Евсеєва Е.Г. Семантический конспект по линейной алгебре // Дидактика математики: проблемы и исследования: междунар. сб. науч. работ. – Донецк: Изд-во ДонНУ, 2005. – № 24. – С. 101–109.

Казанчан А.А., Казанчан А.К. КРЕДИТНО-MОДУЛЬНО-KОМПЕТЕНТ-НОСТНАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

Описана реализация компетентностного обучения при кредитно-модульной организации учебного процесса в высшей школе. Показана его эффективность по сравнению с традиционным обучением.

Ключевые слова: учебный процесс, компетентностное обучение, кредитно-модульная организация обучения.

Kazanchan A.A., Kazanchan A.K. CREDIT-AND-MODULE-AND-COMPETENCES ORGANIZATION OF THE TEACHING IN HIGHER SCHOOL

The realization of the competences teaching during credit-and-module organization of the learning process in higher school is described. Its effectiveness is shown as compared to the traditional teaching.

Key words: the learning process, the competences teaching, credit-and-module organization of the learning.